

Lund den 9 mars 2015

JO-anmälan av Sveriges lantbruksuniversitet för brott mot regeringsformens krav på saktlighet

Vi anmäler härmed Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) för brott mot regeringsformens krav på saktlighet (1. kap 9 §). Ärendet gäller principfrågorna huruvida en myndighet genom sin representant får sprida grundlösa och osanna uppgifter om enskilda i media samt i kontakten med allmänheten undvika sakfråga.

Frågorna gäller dels ett påstående som SLU:s kommunikationschef Tina Zethraeus gjorde i Expressen 2015-02-16 vars grundlöshet och osanning entydigt beläggs nedan, dels Zethraeus svar på en förfrågan som vi ställde till henne som kommunikationschef 2015-03-05. Vi förklarar detta nedan.

Bakgrunden är att vi – Academic Rights Watch – på vår webbplats i februari 2015 rapporterade att Mats Hagners skrifter i SLU:s publikationsdatabas Epsilon nyligen raderats av okänd befattningshavare (<http://academicrightswatch.se/?p=1376>). Hagner var tidigare professor vid SLU. Efter pensioneringen fortsatte han publicera i Epsilon. Vårt reportage rönt stor uppmärksamhet i media då det rörde sig om raderande av politiskt känslig forskning om kalhyggesbruk. Det uppmärksammades bl.a. i en mot universitetet kritisk ledare i Expressen 2015-02-15 (<http://www.expressen.se/ledare/tommy-hammarstrom/fejt-overgrepp-av-slu-mot-forskare/>). Så här skrev Zethraeus i sitt genmäle (<http://bloggar.expressen.se/opinionsbloggen/2015/02/replik-hogt-i-tak-pa-slu/>):

”I och med att Hagner sedan 1999 inte längre är anställd vid SLU, har och hade han heller ingen rätt att publicera sina senare arbeten i universitetets interna publikationsdatabas Epsilon, som är förbehållen forskare med uppdrag vid SLU. Genom att förespegla att han hade ett anställningsförhållande lyckades han ändå otillbörligt publicera ett antal egna rapporter i Epsilon efter att hans anställning upphört. När detta upptäcktes åtgärdades felet, så rapporterna inte längre är sökbara. Eftersom de aldrig skulle publicerats där i första vändan, kan SLU knappast ha någon skyldighet att tillhandahålla dem.”

Texten är signerad ”Tina Zethraeus, kommunikationschef SLU”, som alltså uttalar sig på högskolans vägnar. I citatet lämnas uppgiften att Hagner ska ha förespeglat ett anställningsförhållande, dvs. att han i syfte att vilseleda ska ha lämnat uppgiften att han är anställd vid SLU. Det är en uppseendeväckande uppgift. Räcker det verkligen att påstå att man är anställd för att man ska få tillgång till resurser som Epsilon eller kanske till och med få undervisa och forska?

För att få svar på våra frågor vände vi oss till Zethraeus. Så här skrev vi i vårt mejl 2015-03-05:

”Jag kontaktar dig i din egenskap av kommunikationschef på SLU ... När du skriver att Hagner förespeglat att han hade ett anställningsförhållande lämnar du uppgiften att Hagner i syfte att vilseleda vid något tillfälle skulle ha lämnat uppgiften att han är anställd vid SLU. Detta ska sedan ha varit grunden till att han kunde publicera i Epsilon utan att vara anställd. Men vad är det konkret som du stöder dig på när du lämnar denna uppgift till Expressens läsare? I vilket sammanhang ska Hagner ha intygat att han är anställd vid SLU och hur och till vem skedde det? Är det i så fall något som kan objektivt beläggas, t.ex. med hänvisning till e-post eller annan skriftlig dokumentation, eller är din uppgift ogrundad? Det vore intressant att få veta. Tack på förhand.”

Zethraeus svar kom samma dag och citeras här i sin helhet:

”Hej,

Är det inte tvärtom så att om Hagner varit anställd hade detta kunnat beläggas med skriftlig dokumentation om detta beslut? Eftersom ni driver tesen om att han haft ett anställningsförhållande så ligger det på er att styrka det. Inte ens Peter Lohmander hävdar att Hagner varit anställd av honom som

gästforskare. Han citeras i helgens UNT: 'då tyckte jag att han kunde uppehålla sig i våra korridorer.' Hagner lyckades bli registrerad i databasen genom att hävda att han hade ett anställningsförhållande till SLU. Men så var alltså inte fallet efter 1999 då han gick i ålderspension."

Tyvär är detta inget svar på vår fråga angående Zethraeus skäl för att påstå att Hagner förespeglat ett anställningsförhållande. Vi drar slutsatsen att den uppgift som Zethraeus lämnade i Expressen var grundlös.

Att uppgiften är osann får starkt stöd i den artikel i UNT 2015-03-03 som Zethraeus hänvisar till ovan (<http://www.unt.se/start/slu-anlagas-for-censur-3612651.aspx>). Där uttalar sig Peter Lomander:

"När Mats Hagner gick i pension var jag prefekt vid institutionen. När jag hörde att han inte fick vara kvar på sin institution efter pensionen, vilket var väldigt ovanligt på den tiden, då tyckte jag att han kunde uppehålla sig i våra korridorer. Vi hade seminarier tillsammans och han hade sina hemsidor under institutionens hemsidor. Det fortgick under två prefekter till som inte har haft något emot arrangemanget. Jag såg det som en resurs eftersom han inte fick något betalt."

Slutsatsen av detta måste bli att Hagner fick använda SLU:s resurser inte därför att han "förespeglat ett anställningsförhållande" utan därför att han av ansvariga chefer sågs som en resurs för universitetet.

Vi ser allvarligt på att en statlig högskola genom sin kommunikationschef sprider grundlösa uppgifter i media. Särskilt betänkligt är att det rör sig om en förklenande uppgift om en enskild som här sprids i riksmidia. Zethraeus och SLU brister här i förhållande till grundlagens krav på saktighet (regeringsformen 1. kap 9 §). Att uppgiften är osann gör naturligtvis saken ännu värre.

Zethraeus bemötande av frågor från allmänheten lämnar också i övrigt att önska. Istället för att besvara vår fråga ställer hon motfrågor osv. Det är i sig ett brott mot regeringsformens krav på saktighet, som kräver av myndigheters handläggare "förmåga att hålla sig till den sakfråga som myndighetern vanligen har att avgöra visavi den enskilde" (Bull, T. och Sterzel, F. 2013, "Regeringsformen – en kommentar", Studentlitteratur).

Av dessa skäl finner vi att denna anmälan av SLU och Zethraeus är högst befogad. Vi ser fram emot Justitieombudsmannens beslut i dessa frågor.

Bästa hälsningar

Professor Erik J. Olsson

Lektor och docent Magnus Zetterholm

Academic Rights Watch – bevakar den akademiska friheten i Sverige

www.academicrightswatch.se

Bilagor

Mejl från Academic Rights Watch till Tina Zethraeus 2015-03-05

Mejl från Tina Zethraeus till Academic Rights Watch 2015-03-05